

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING HUQUQIY ISLOHOTLARIDA TA’LIMNING ROLI

Habibjonov Izzatbek Dilshodjon o‘g‘li

Alfraganus university Ijtimoiy fanlar fakulteti

Milliy g‘oya va huquq yo‘nalishi

3 – bosqich talabasi

xabibjonovizzatbek22@gmail.com

Ilmiy rahbar: f.f.d, dotsent **Po‘latov Sherdor**

Ne‘matjonovich

ANNOTATSIYA: *Huquqiy sohada amalga oshirilayotgan islohotlar zamonaviy demokratik jamiyatni barpo etishda muhim o‘rin tutadi. Bu jarayonda inson kapitalini rivojlantirish va huquqiy ongni yuksaltirish vositasi sifatida ta‘lim tizimining ahamiyati beqiyosdir. Ayniqsa, yosh avlodning huquqiy madaniyatini shakllantirish, ularni qonuniylik va adolat tamoyillariga sodiq bo‘lishga o‘rgatish barqaror taraqqiyotning muhim kafolatidir. Shu bilan birga, uzluksiz ta‘lim jarayonida xalqaro standartlar asosida huquqiy bilimlarni kengaytirish, malakali mutaxassislarni tayyorlash va fuqarolarda davlat hamda jamiyat oldidagi mas‘uliyat tuyg‘usini mustahkamlashga e‘tibor qaratiladi. Natijada, huquqiy islohotlarning izchil amalga oshirilishi, ularning ijtimoiy hayotga samarali tatbiqi va fuqarolik jamiyati institutlari faoliyatining mustahkamlanishida ta‘lim tizimi asosiy tayanch omilga aylanadi.*

Kalit so‘zlar: *ta‘lim tizimi, huquqiy islohotlar, demokratik qadriyatlar, huquqiy madaniyat, inson huquqlari, huquqiy ong, fuqarolik jamiyati, huquqiy davlat, huquqiy tafakkur, kadrlar tayyorlash.*

KIRISH

So‘nggi yillarda mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlarning eng muhim yo‘nalishlaridan biri huquqiy tizimni modernizatsiya qilish va fuqarolik jamiyatini mustahkamlashga qaratilgan siyosatdir. Bu jarayonda inson kapitalini rivojlantirish, xususan, bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lgan fuqarolarni shakllantirish hal qiluvchi o‘rin tutadi. Chunki har qanday huquqiy islohotning samarasi, avvalo, aholining huquqiy ongini yuksaltirish, ularning qonunlarga rioya qilish madaniyatini rivojlantirish hamda yoshlarni zamonaviy bilim va qadriyatlar ruhida tarbiyalash bilan chambarchas bog‘liqdir. Shu nuqtai nazardan, ta‘lim tizimi nafaqat ilmiy bilim berish, balki huquqiy madaniyatni shakllantirishning asosiy vositasi sifatida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda huquqiy demokratik davlat qurishda aholining ongli

ishtiroki, mas’uliyati va erkin qaror qabul qilish qobiliyati eng muhim omil sifatida ko‘rilmog‘da.

Mamlakat taraqqiyotini yangi bosqichga olib chiqish yo‘lida qabul qilinayotgan islohotlarning maqsadi — adolatli va barqaror huquqiy tizimni shakllantirish, inson huquqlarini ta’minlash va qonun ustuvorligini qaror toptirishdan iborat. Shu jarayonning predmeti esa fuqarolarning huquqiy ongini shakllantirish va yuksaltirish, ularni huquqiy bilim bilan qurollantirish, ijtimoiy munosabatlarda faol va mas’uliyatli ishtirokchiga aylantirishdir. Ta’lim tizimida huquqiy bilimlarning tizimli tarzda berilishi nafaqat shaxsning intellektual salohiyatini kengaytiradi, balki ularning amaliy faoliyatida qonunlarga hurmat va ularni to‘g‘ri qo‘llash ko‘nikmasini shakllantiradi. Bu jarayon natijasida, davlat boshqaruvi tizimida mas’uliyatli kadrlar yetishib chiqadi, ijtimoiy munosabatlarda qonuniylikka rioya qilish mustahkamlanadi, shuningdek, fuqarolarning o‘z huquqlarini himoya qilish madaniyati ham ortadi.

Yangi rivojlanish strategiyasi — mamlakatning 2030 yilgacha bo‘lgan taraqqiyot yo‘lini belgilab beruvchi asosiy hujjat sifatida huquqiy davlat va kuchli fuqarolik jamiyatini barpo etishga alohida e’tibor qaratadi. Strategiyaning ustuvor maqsadlari orasida ta’lim tizimini isloh qilish, uni zamonaviy bilim va texnologiyalar asosida takomillashtirish, shuningdek, aholining huquqiy ongini yuksaltirish muhim vazifa sifatida qayd etilgan. Bu esa ta’lim va huquqiy islohotlarning o‘zaro chambarchas bog‘liqligini ko‘rsatadi. Ta’lim sohasi orqali shakllanayotgan yangi avlod fuqarolari nafaqat malakali mutaxassis, balki qonun ustuvorligiga sodiq shaxs sifatida jamiyatda faol ishtirok etadi. Shu bois, ta’lim tizimining huquqiy islohotlar jarayonidagi o‘rni O‘zbekiston–2030 strategiyasi bilan bevosita uyg‘unlashgan holda, mamlakatning barqaror taraqqiyoti va demokratik qadriyatlarni mustahkamlashiga xizmat qiladi.

Metodologiya

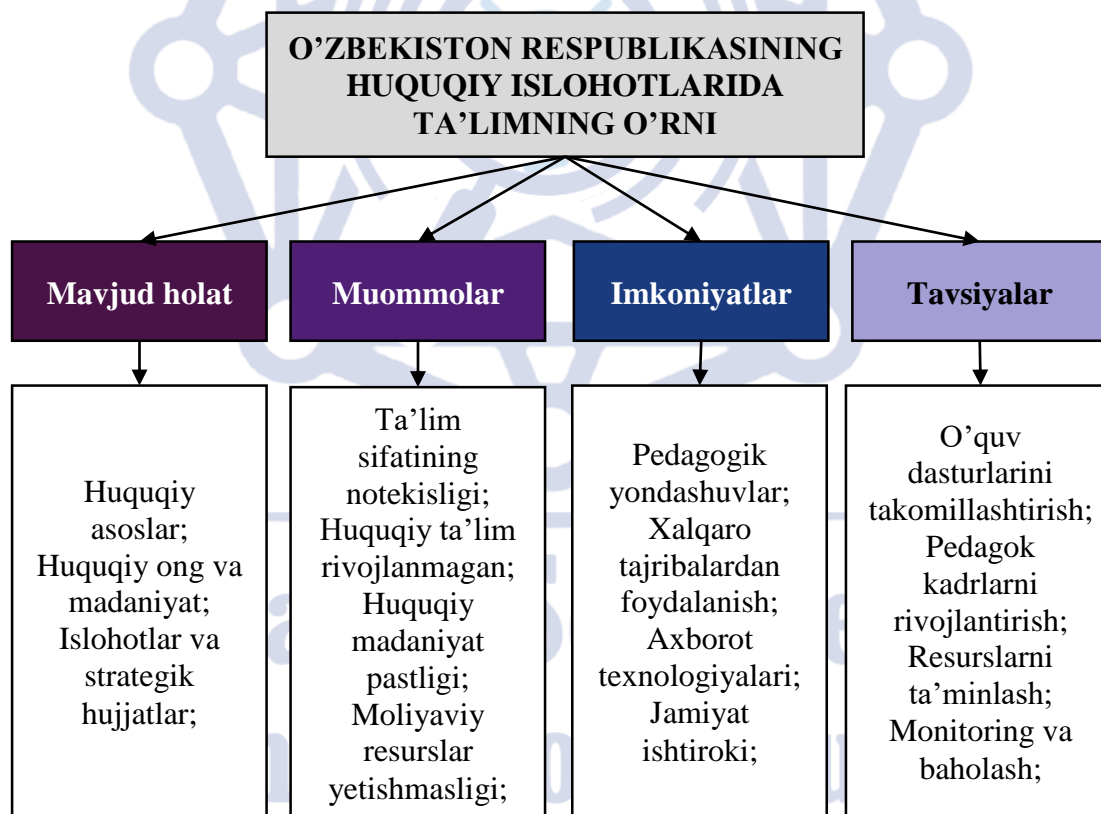
Metodologik asos sifatida, tadqiqotda tizimli va qiyosiy tahlil yondashuvlari qo‘llaniladi. Bu jarayonda normativ-huquqiy hujjatlar, hukumat qarorlari, xalqaro tajriba va ilmiy adabiyotlar asosiy manba sifatida tanlanadi. Statistik va analitik ma’lumotlardan foydalanib, ta’lim sohasida amalga oshirilayotgan o‘zgarishlar bilan huquqiy islohotlar o‘rtasidagi bog‘liqlik tahlil qilinadi. Shu bilan birga, sifatli baholash usullari yordamida qonunchilikdagi yangiliklarning ijtimoiy-iqtisodiy ta’siri aniqlanadi.

Yana bir muhim metod sifatida empirik kuzatuv va kontent tahlili qo‘llanadi. Bu orqali ta’lim tizimidagi institutsional o‘zgarishlarning huquqiy tartibga solish

jarayonlariga ta'siri o'rganiladi. Tahlil jarayonida qiyosiy huquqiy yondashuv asosida rivojlangan mamlakatlar amaliyoti o'rganilib, ularning samarali mexanizmlari milliy tajribaga qiyos qilinadi. Natijada, ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishda obyektivlik, dolzarblik va komplekslik ta'minlanadi.

Tahlil va natijalar

So'nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar orasida huquqiy tizimni tubdan yangilash jarayonlari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Qonun ustuvorligi, sud-huquq tizimini mustahkamlash va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish kabi ustuvor vazifalarning samarali amalga oshirilishi avvalo insonlarning huquqiy ong va madaniyatiga bevosita bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan ta'lim tizimi huquqiy islohotlarning muhim tayanchi bo'lib, jamiyatda huquqiy savodxonlikni shakllantirish va qonunlarga hurmatni mustahkamlashda asosiy vosita sifatida xizmat qilmoqda.

1-rasm. O'zbekiston Respublikasining huquqiy islohotlarida ta'limning o'rni.

Ushbu jadval O‘zbekiston Respublikasida huquqiy islohotlarda ta’limning rolini tizimli tarzda ko‘rsatadi. Avvalo, mavjud holat qismida uchta muhim yo‘nalish belgilangan: huquqiy asoslar, ta’lim va huquqiy ongning o‘zaro bog‘liqligi hamda islohotlarni belgilab beruvchi strategik hujjatlar. Bu jihatlar ta’lim tizimi qonunchilik bazasi bilan mustahkamlanganini, huquqiy ongni shakllantirishda ta’lim vosita sifatida qaralayotganini va davlat strategiyalari orqali huquqiy jarayonlarga uzviy bog‘langanini anglatadi. Shu bilan birga, muammolar bo‘limida ta’lim sifatining notekisligi, huquqiy ta’limning yetarlicha rivojlanmagani, aholida huquqiy madaniyat pastligi va moliyaviy resurslarning cheklanganligi qayd etilgan. Bu masalalar ta’lim tizimi bilan huquqiy islohotlar orasidagi uzviy aloqani to‘liq ta’minlashda asosiy to‘siqlar sifatida namoyon bo‘ladi. Demak, mavjud qonunchilik asoslari va islohotlar bor bo‘lsa-da, ularni samarali tatbiq etishda sifati past, resurslari yetarli bo‘lmagan ta’lim tizimi jiddiy cheklov bo‘lib qolmoqda.

Diagrammaning ikkinchi qismida imkoniyatlar va tavsiyalar keltirilgan bo‘lib, ular huquqiy islohotlarning kelajakdagi muvaffaqiyatini ta’minlash uchun zarur yo‘nalishlarni belgilaydi. Imkoniyatlar sifatida pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish, xalqaro tajribadan foydalanish, axborot texnologiyalarini keng joriy etish va jamiyat ishtirokini kuchaytirish ko‘rsatib o‘tilgan. Bu yo‘nalishlar ta’limni zamonaviy, inklyuziv va innovatsion shaklga olib chiqishi mumkin. Tavsiyalar esa yanada aniqroq va amaliy: o‘quv dasturlarini takomillashtirish, pedagog kadrlarni rivojlantirish, moddiy va tashkiliy resurslarni ta’minlash hamda muntazam monitoring va baholashni yo‘lga qo‘yish. Demak, jadval ta’limning huquqiy islohotlardagi rolini faqat mavjud imkoniyatlar va muammolarni tahlil qilish bilan cheklanmay, balki ularni hal etish bo‘yicha yo‘l xaritasini ham taqdim etadi. Agar tavsiyalar bosqichma-bosqich amalga oshirilsa, ta’lim nafaqat huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, balki islohotlarning barqarorligi va samaradorligini ta’minlashda hal qiluvchi omil bo‘lib xizmat qiladi.

1-jadval
Ta’limning O‘zbekiston huquqiy islohotlaridagi ahamiyati

Yo‘nalish	Amaldagi holat	Muammolar va cheklovlar	Imkoniyatlar va tavsiyalar
Huquqiy asoslar	“Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun; “Nogironligi	Normativ-huquqiy hujjatlar tili	Huquqiy hujjatlarni sodda tilda targ‘ib

Yo‘nalish	Amaldagi holat	Muammolar va cheklovlar	Imkoniyatlar va tavsiyalar
	bo‘lgan shaxslarning huquqlari to‘g‘risida”gi qonun; davlat ta’lim siyosati prinsiplari belgilangan.	murakkab; fuqarolarga tushunarli tarzda targ‘ibot yetarli emas.	qilish; jamiyat va OAV orqali tushuntirish ishlarini kuchaytirish.
Huquqiy ong va madaniyat	Huquqiy fanlar maktab va oliy ta’lim dasturlarida mavjud; yoshlar o‘rtasida huquqiy bilimlarni oshirishga e’tibor qaratilgan.	Huquqiy madaniyatning pastligi; amaliy ko‘nikmalar yetishmaydi.	Moot court, klinik yuristlik, interaktiv huquqiy darslarni joriy etish.
Strategik hujjatlar	“O‘zbekiston–2030” strategiyasi: ta’lim va huquqiy ongni rivojlantirish ustuvor yo‘nalish sifatida belgilangan.	Strategiya amaliyotga to‘liq tatbiq etilmayapti; monitoring tizimi yetarli emas.	Strategik maqsadlarni bosqichma-bosqich bajarish; mustaqil baholash va monitoring mexanizmlarini yaratish.
Qonun ustuvorligi	Fuqarolar huquq va majburiyatlarini bilish orqali qonun ustuvorligi mustahkamlanmoqda.	Huquqiy bilimlar amaliy qo‘llanmaydi; shikoyat qilish huquqlari kam qo‘llaniladi.	Huquqiy himoya mexanizmlarini ommalashtirish; aholiga huquqiy maslahat xizmatlarini kengaytirish.
Kadrlar tayyorlash	Yuristlar, advokatlar, sudyalarni maxsus OTM va kurslar orqali tayyorlanmoqda.	Kadrlar malakasi xalqaro standartlarga to‘liq mos emas; amaliy tajriba kam.	Pedagog va yurist kadrlarni xalqaro hamkorlikda tayyorlash; amaliyotchi

Yo‘nalish	Amaldagi holat	Muammolar va cheklovlar	Imkoniyatlar va tavsiyalar
			mutaxassislarni ta’limga jalb qilish.
Inklyuzivlik va tenglik	Inklyuziv ta’lim qonuniy asosda mustahkamlangan; nogironligi bo‘lgan shaxslar huquqlari himoya qilinmoqda.	Hududiy farqlar; ta’lim infratuzilmasi hamma uchun teng emas.	Digital ta’lim va masofaviy kurslar orqali keng qamrovni ta’minlash.
Resurslar va infratuzilma	Ta’lim tizimida resurslar bosqichma-bosqich kuchaymoqda.	Moliyaviy cheklovlar, pedagoglarning moddiy ta’minoti past.	Ta’lim grantlari, xalqaro mablag‘ va xususiy sektor ishtirokini kengaytirish.

Mazkur jadvaldan ko‘rinib turibdiki, ta’lim huquqiy islohotlarning asosiy tayanchi bo‘lib, qonun ustuvorligini mustahkamlash, fuqarolik ongini rivojlantirish, malakali kadrlar tayyorlash va jamiyatni huquqiy madaniyat bilan ta’minlashda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, muammolar – resurslar cheklanganligi, huquqiy fanlarning amaliyotdan uzilganligi, aholining huquqiy savodxonligi pastligi – yechimini kutmoqda. To‘g‘ri yondashuvlar va tavsiyalar amalga oshirilsa, ta’lim tizimi O‘zbekistondagi huquqiy islohotlarni yangi bosqichga olib chiqishi mumkin.

Xulosa

Birinchidan, mamlakatda amalga oshirilayotgan yangilanishlar jarayonida ta’lim tizimi har tomonlama yuksaltirish jarayonining asosi sifatida maydonga chiqmoqda. Zamonaviy kadrlarni tayyorlash, yuridik madaniyatni shakllantirish va huquqiy ongni kengaytirish orqali jamiyatda ijtimoiy adolat, qonuniylik hamda barqaror taraqqiyotga erishish imkoniyati kuchayadi. Bu borada davlat tomonidan belgilangan strategik dasturlar, milliy konsepsiyalar va xalqaro standartlarga mos metodologiyalar ta’lim muassasalarining faoliyatida muhim o‘rin egallaydi. Natijada, inson kapitalini rivojlantirish bilan bir qatorda, yangi avlod mutaxassislarning kasbiy mahorati oshadi, ular ijtimoiy-siyosiy islohotlarga faol jalb qilinadi va turli sohalarda huquqiy normalarni amaliyotga to‘g‘ri tatbiq etishga hissa qo‘shadi.

Ikkinchidan, o‘quv dasturlarida huquqiy savodxonlik va fuqarolik mas’uliyatini mustahkamlashga yo‘naltirilgan yondashuvlar yoshlarning dunyoqarashini tubdan o‘zgartiradi. Shuningdek, huquqiy bilimlarni amaliy mashg‘ulotlar, interaktiv metodlar va innovatsion texnologiyalar orqali yetkazish tizimning samaradorligini oshiradi. Bunday yondashuv ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga, shaxs va davlat o‘rtasida ishonchli hamkorlik muhitini yaratishga xizmat qiladi. Ayniqsa, yangi ta’lim metodlari orqali yoshlar nafaqat nazariy bilimlarga, balki hayotiy vaziyatlarda to‘g‘ri huquqiy qaror qabul qilish ko‘nikmalariga ham ega bo‘ladilar. Shu jihatdan qaraganda, ta’lim tizimida huquqiy tarbiyaning ustuvorligi nafaqat jamiyatda demokratik qadriyatlarni qaror toptirish, balki kelajak avlod uchun adolatli boshqaruv modelini shakllantirishga zamin hozirlaydi.

Uchinchidan, xalqaro tajribalarni hisobga olgan holda ta’lim tizimini takomillashtirish, huquqiy me’yorlarning amaliy qo‘llanishini chuqur o‘rgatish va ilg‘or tajribalarni milliy modelga tatbiq etish orqali islohotlar yanada samarali kechmoqda. Bu esa xalqaro maydonda mamlakatning ijobiy imijini mustahkamlaydi, shuningdek, iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyot uchun mustahkam huquqiy poydevor yaratadi. Shunday qilib, ta’lim orqali shakllangan bilimli, ongli va mas’uliyatli fuqaro jamiyat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida maydonga chiqadi. Natijada, inson huquqlari, erkinliklari va qonun ustuvorligi kafolatlangan, barqaror rivojlanishga intiluvchi fuqarolik jamiyati shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Sh. Jo‘rayev, Konstitutsiyaviy huquq: O‘zbekistonning konstitutsiyaviy tizimi va davlat boshqaruvi //Models and methods for increasing the efficiency of innovative research. – 2025. – T. 4. – №. 45. – C. 18-23.
2. Nuriddinova N., Norboboyeva D. O‘zbekiston respublikasida inklyuziv ta’limning me’yoriy-huquqiy bazasi va rivojlanish istiqbollari //Наука и инновация. – 2025. – T. 3. – №. 8. – C. 146-151.
3. F.Fayziyev, Konstitutsiya–inson huquqlari kafolati //Models and methods for increasing the efficiency of innovative research. – 2025. – T. 4. – №. 44. – C. 392-395.
4. Habibjonov, U. (2025). SEGMENTATSIYANING MOHIYATI VA MAQSADI. Nordic_Press, 7(0007).
5. Habibjonov, U. (2025). PROFESSIONAL SAVDONI SHAKLLANISH KANALLARINING TARQATILISH TAVSIFI. Nordic_Press, 7(0007).
6. Habibjonov, U. (2025). MASOFAVIY SAVDODA YETKAZIB BERISH TENDENSIYALARI. Nordic_Press, 7(0007).

Research Science and
Innovation House

**“JOURNAL OF SCIENCE-INNOVATIVE
RESEARCH IN UZBEKISTAN” JURNALI
VOLUME 03, ISSUE 08, 2025. AVGUST**

ResearchBib Impact Factor: 9.654/2024 ISSN 2992-8869

Research Science and
Innovation House

7. F.Jumayev, O‘zbekistonda inson huquqlari va milliy qonunchilikni takomillashtirish //Международный журнал теории новейших научных исследований. – 2024. – Т. 2. – №. 10. – С. 173-176.

8. B.Tillayev, Yangi O‘zbekistonda inson haq-huquqlari va erkinliklari kafolatining yaratilishi //Tadqiqotlar. – 2025. – Т. 60. – №. 1. – С. 146-148.

**Research Science and
Innovation House**

